

Memorie van toelichting

ALGEMEEN DEEL

1. Algemeen

Het onderhavige wetsvoorstel strekt tot wijziging van een aantal wetten inzake de rechtspositie van politieke ambtsdragers. Dit betreft ten eerste de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). De Appa regelt enerzijds de uitkering die politieke ambtsdragers na hun aftreden ontvangen en daarnaast bevat de Appa de pensioenregeling voor politieke ambtsdragers. Het wetsvoorstel betreft in hoofdzaak aanpassing van de pensioenregeling, maar wijzigt ook een aantal onderdelen met betrekking tot de uitkeringen. Dit is nader toegelicht in de paragrafen 2, 3 en 4 van het algemeen deel van deze memorie van toelichting.

Daarnaast bevat het wetsvoorstel enkele wijzigingen van andere wetten die betrekking hebben op de rechtspositie van politieke ambtsdragers (waaronder de Wet schadeloosstelling leden Tweede Kamer, de Wet vergoedingen leden Eerste Kamer en de Wet rechtspositie ministers en staatssecretarissen) en van de Gemeentewet en de Provinciewet. Die wijzigingen zijn toegelicht in paragraaf 5.

2. Appa-pensioenen (algemeen)

De lijn is steeds geweest om de Appa-pensioenen te regelen op de voet van de regeling voor het overheidspersoneel, afgezien van afwijkende elementen in verband met het bijzondere van vervullen van politieke functies. Door de privatisering van het Algemeen burgerlijk pensioenfonds (ABP) per 1 januari 1996 is de pensioenregeling voor het overheidspersoneel niet langer publiekrechtelijk vormgegeven, maar in privaatrechtelijke overeenkomsten tussen de sociale partners bij de overheid die worden vastgelegd in pensioenreglementen van de pensioenuitvoerder, het ABP. De pensioenen voor politieke ambtsdragers zijn wettelijk geregeld. Het verschil in juridische vormgeving is echter geen reden om voor de Appa de voormelde gedragslijn niet te blijven volgen. Wel moet hierbij worden aangetekend dat de totstandkoming van een wetswijziging vanzelfsprekend meer tijd in beslag neemt, zodat wijzigingen vaak niet gelijktijdig van kracht kunnen worden.

Het voorliggende wetsvoorstel bevat drie soorten wijzigingen met betrekking tot de Appa-pensioenen:

1. *Materiële wijzigingen in verband met wijzigingen in het ABP-reglement*

- a. In 2018 zijn enkele belangrijke wijzigingen doorgevoerd in het ABP-reglement¹. Het betreft in hoofdzaak aanpassingen die zijn gericht op vermindering van de complexiteit in met name de regeling met betrekking tot het partnerpensioen. Meer in het bijzonder is de zogenaamde Anw-compensatie (voor nieuwe gevallen) vervallen. Het besluit van sociale partners om de Anw-compensatie af te schaffen, werd ingegeven door het signaal van het ABP dat de betreffende regeling niet meer verantwoord uitvoerbaar was. Dit wordt hierna in paragraaf 3, onder b, nader uiteengezet. Het onderhavige wetsvoorstel strekt er toe deze materiële wijzigingen ook in de Appa door te voeren.
- b. Verder is op 1 januari 2019 de Wet waardeoverdracht klein pensioen in werking getreden. In die wet is het eenzijdige recht van een pensioenuitvoerder om kleine pensioenen af te kopen vervangen door het (eenzijdige) recht van waardeoverdracht van kleine pensioenen. De waardeoverdracht kan, als de overdragende pensioenuitvoerder dat wil, zonder toestemming van de deelnemer en geautomatiseerd plaatsvinden. De ontvangende pensioenuitvoerder is

---

¹ In deze memorie van toelichting wordt met "ABP-reglement" bedoeld het reglement dat geldt voor (voormalige) overheidswerknemers (niet zijnde defensiepersoneel) die zijn aangesloten bij het ABP.

verplicht aan de waardeoverdracht mee te werken, ongeacht de dekkingsgraad van het desbetreffende pensioenfonds. Daarnaast is er een afkooprecht van de pensioenuitvoerder vijf jaar na het einde deelneming, als waardeoverdracht dan nog steeds niet gelukt is. Voorgesteld wordt ook dit ook voor kleine Appa-pensioenen te regelen (artikel 13j Appa).

2. Begrippen partner, partnerschap, partnerpensioen en ouderdomspensioen

Daarnaast wordt voorgesteld om in navolging van het ABP-reglement de begrippen partner, partnerschap en partnerpensioen te introduceren in de Appa. Deze begrippen komen in de plaats van termen als nabestaande, echtgenoot, weduwe of weduwnaar, huwelijk, geregistreerd partnerschap en nabestaandenpensioen. Daarnaast wordt voorgesteld om, eveneens overeenkomstig de terminologie in het ABP-reglement, de term "eigen pensioen" te vervangen door "ouderdomspensioen". Met deze wijzigingen is geen inhoudelijke wijziging beoogd. In het vervolg van deze memorie van toelichting zullen steeds de nieuwe begrippen worden gebruikt.

3. Vormgeving hoofdstukken inzake de Appa-pensioenen

De Appa kent voor verschillende groepen politieke ambtsdragers verschillende afdelingen. De tweede afdeling bevat bepalingen voor ministers en staatssecretarissen, de derde afdeling bepalingen voor de leden van de Tweede Kamer, in de vierde afdeling staan bepalingen die zowel voor de ministers en staatssecretarissen als voor de leden van de Tweede Kamer gelden en de vijfde afdeling betreft de commissarissen van de Koning, de gedeputeerden, de burgemeesters, wethouders en bestuurders van waterschappen alsmede de Rijksvertegenwoordiger BES. Elke afdeling bevat enerzijds hoofdstukken die betrekking hebben op de uitkering en anderzijds hoofdstukken die de pensioenen regelen. Materieel zijn de pensioenbepalingen in de verschillende afdelingen gelijk en ook de formulering van de desbetreffende artikelen komt grotendeels met elkaar overeen. Thans wordt een iets gewijzigde opzet van de wet voorgesteld. Daarbij worden de afdelingen als zodanig wel gehandhaafd, maar worden in de derde en vijfde afdeling ten aanzien van de pensioenen zo veel mogelijk bepalingen van de eerste en vierde afdeling van overeenkomstige toepassing verklaard. Dit komt de eenvoud en inzichtelijkheid van de wet ten goede. Bovendien wordt op die manier beter zichtbaar dat de regelingen voor de verschillende groepen politieke ambtsdragers onderling niet verschillen.

Van een vergelijkbare wijziging van de hoofdstukken met betrekking tot de uitkering is in het onderhavige wetsvoorstel nog geen sprake. Dit zal in een volgend wetsvoorstel aan de orde komen.

Ten slotte wordt voorgesteld uitgewerkte (overgangs)bepalingen te schrappen. Dit is nader aangegeven in de artikelsgewijze toelichting.

3. De voorgestelde materiële wijzigingen met betrekking tot de Appa-pensioenen

In deze paragraaf worden de wijzigingen in het ABP-reglement besproken, die op grond van het onderhavige wetsvoorstel worden overgenomen in de Appa. In het ABP-reglement zouden de wijzigingen met betrekking tot de nabestaandenpensioenen voor het overheidsperoneel aanvankelijk als één pakket van toepassing worden per 1 januari 2018. Uiteindelijk is een deel van de wijzigingen, waaronder het vervallen van de Anw-compensatie (zie hierna onder b) echter pas per 1 mei 2018 van kracht geworden. Dit hield verband met overgangsproblematiek, waarop in onderdeel b van deze paragraaf wordt ingegaan.

In dit wetsvoorstel wordt beoogd de wijzigingen betreffende de Appa-pensioenen door te voeren met ingang van 1 januari 2021. In tegenstelling tot de situatie bij de wijziging van het ABP-reglement is er geen noodzaak tot uitstel van het laten vervallen van de Anw-compensatie.

Sommige wijzigingen in het ABP-reglement zijn gunstig voor betrokkenen, andere juist niet. Dit geldt ook voor de Appa-pensioengerechtigden. Aan wijzigingen in de Appa die voor belanghebbenden niet

begunstigend zijn, kan geen terugwerkende kracht worden verleend tot de datum van ingang van de desbetreffende wijzigingen bij het ABP. Vanwege de samenhang tussen het "zoet" en "zuur", ligt het in de rede de aanpassingen in de pensioenbepalingen van de Appa, net als die in het ABP-reglement, tegelijk in te voeren. Dat betekent dat ook aan de begunstigende wijzigingen geen terugwerkende kracht wordt verleend. Vanzelfsprekend wordt, ook in navolging van het ABP-reglement, wel voorzien in overgangsrecht met betrekking tot reeds opgebouwde pensioenaanspraken.

a. Partnerpensioen

Met ingang van 1 augustus 2003 werd voor overheidswerknemers in de pensioenregeling en voor de politieke ambtsdragers in de Appa het nabestaandenpensioen vervangen door een zogenoemd risicogedekt nabestaandenpensioen. Hierdoor werd er geen nabestaandenpensioen meer opgebouwd (artikelen 15, tweede lid, onder b, 60, tweede lid, onder b, en 140, tweede lid, onder b, Appa). Risicodekking heeft onder meer tot gevolg dat de dekking volledig vervalt op het moment dat het deelnemerschap aan de pensioenregeling wordt beëindigd. Anders gezegd, bestaat er bij risicodekking alleen een dekking voor het overlijdensrisico voor deelnemers en niet voor gewezen deelnemers aan de pensioenregeling. Vanaf 1 januari 2018 vindt voor overheidswerknemers in de pensioenregeling de opbouw van het partnerpensioen weer plaats op basis van kapitaaldekking ter grootte van 70% van het ouderdompensioen, ongeacht het moment van overlijden. Hierdoor is er geen verschil meer in partnerpensioen bij overlijden voor en na de pensioengerechtigde leeftijd. Voorgesteld wordt de Appa op overeenkomstige wijze aan te passen, zodat ook voor Appa-gerechtigden het recht op partnerpensioen blijft bestaan, als betrokkene geen politieke ambtsdrager of Appa-uitkeringsgerechtigde meer is (in ABP-termen: als er geen sprake meer is van deelnemerschap).

b. Vervallen Anw-compensatie

De Anw-compensatie is geïntroduceerd toen de Algemene Weduwen- en Wezenwet (AWW) per 1 juli 1996 werd vervangen door de Algemene nabestaandenwet (Anw). Met de inwerkingtreding van de Anw kwamen minder nabestaanden (partners en kinderen) dan voorheen in aanmerking voor een uitkering van de overheid dan onder de AWW en ontstond wat bekend werd als "Anw-gat" of "Anw-hiaat". Met de Anw-compensatie werd dit Anw-gat gedeeltelijk door het ABP gerepareerd. In de Appa is toen eenzelfde voorziening opgenomen.

In 2018 is de Anw-compensatie in het ABP-reglement vervallen. Het besluit hiertoe van sociale partners werd ingegeven door het signaal van het ABP dat de betreffende regeling niet meer verantwoord uitvoerbaar was. De partners en kinderen van onder de nieuwe regels overleden deelnemers en gepensioneerd deelnemers komen daarom niet meer in aanmerking voor de Anw-compensatie.

Niet iedereen kon zich echter tijdig aanvullend verzekeren om het vervallen van de Anw-compensatie op te vangen. Daarom werd het afschaffen van de Anw-compensatie uitgesteld tot 1 mei 2018. Deze verlenging gaf de deelnemers meer tijd om inzicht te krijgen in hun persoonlijke situatie en zo nodig een aanvullende nabestaandeverzekeringsafsluiting af te sluiten. Daarnaast werd een coulanceregeling geïntroduceerd voor mensen die voor 1 mei 2018 ongeneeslijk ziek waren of zich om andere redenen (bijvoorbeeld vanwege hun leeftijd of arbeidsongeschiktheid) niet meer, of alleen tegen zeer hoge kosten, aanvullend konden verzekeren. De partners van deze mensen behouden op de voet van de oude regeling ook na 1 mei 2018 Anw-compensatie. Het afschaffen van de Anw-compensatie heeft bovendien geen gevolgen voor nabestaanden die deze reeds voor die datum ontvingen. Zij behouden hun uitkering volgens de oude voorwaarden. De looptijd van de coulanceregeling van het ABP is vijf jaar. Dit betekent dat de partner alleen recht kan hebben op Anw-compensatie als de deelnemer overlijdt voor 1 mei 2023. Op die datum wordt de coulanceregeling beëindigd.

Voorgesteld wordt de Anw-compensatie ook in de Appa te laten vervallen. Dat betekent dat Appa-belanghebbenden, net als ABP-deelnemers, zo nodig zelf iets moeten regelen voor hun partner en

kinderen als aanvulling op het partner- en wezenpensioen. Zij kunnen hiertoe bijvoorbeeld een nabestaandenverzekering afsluiten. Het vervallen van de Anw-compensatie kan gelijktijdig met de overige wijzigingen in de Appa-pensioenregeling in werking treden op de beoogde datum van 1 januari 2021. Betrokkenen zullen tijdig op de hoogte worden gebracht, zodat zij voldoende tijd hebben om zich hierop voor te bereiden.

In navolging van de coulanceregeling bij het ABP is in de Appa een overgangsregeling opgenomen voor de partners van politieke ambtsdragers die voor 1 januari 2021 ongeneeslijk ziek zijn geworden en daardoor of vanwege andere redenen geen aanvullende nabestaandenverzekering kunnen afsluiten (artikel 40e, zesde lid). De looptijd van de coulanceregeling is, net als bij het ABP, vijf jaar en eindigt derhalve per 1 januari 2026.

Overeenkomstig de overgangsbepalingen in het ABP-reglement wordt in het onderhavige wetsvoorstel verder voorgesteld dat het vervallen van de Anw-compensatieregeling geen gevolgen heeft voor de nabestaanden aan wie al Anw-compensatie is toegekend voordat deze wijziging van kracht wordt.

c. Vervallen compensatie loonheffing

Op grond van het ABP-reglement ontvangt de partner over het nabestaandenpensioen dat is of wordt opgebouwd vanaf 1 januari 2018 geen compensatie loonheffing meer. Tot die datum ontving de partner een aanvulling ter compensatie van de premies Aow en Anw als hij of zij die via de loonheffing betaalde. Voorgesteld wordt om deze compensatie ook in de Appa te laten vervallen. Evenals voor overheidswerknemers vervallen niet de eerder opgebouwde en lopende compensaties. Net als het afschaffen van de Anw-compensatie betekent ook deze wijziging een vermindering van de complexiteit van de regeling, waardoor de regeling beter uitvoerbaar wordt.

d. Herberekening van partnerpensioen bij hertrouwen of samenwonen

Volgens de bepalingen in de huidige in de Appa wordt, net als op grond van het oude ABP-reglement, een partnerpensioen herberekend indien de partner gaat samenwonen of hertrouwt. De zogenoemde doortelling van dienstdtijd vervalt dan. Op grond van het gewijzigde ABP-reglement wordt het ingegane partnerpensioen op grond van het ABP-reglement niet meer gecorrigeerd indien de partner van de overleden deelnemer gaat samenwonen of hertrouwt. De reeds lopende partnerpensioenen vallen ook onder deze aanpassing. Het wetsvoorstel beoogt eenzelfde wijziging door te voeren in de Appa.

e. Wezenpensioen

De eindleeftijd van nieuw in te gaan wezenpensioenen is bij het ABP verhoogd van 21 jaar naar 25 jaar. Lopende wezenpensioenen zijn niet aangepast en eindigen dus bij de leeftijd van de wees van 21 jaar. Voorgesteld wordt deze wijziging ook door te voeren in de Appa.

Daarnaast is in het ABP-reglement het uitkeringspercentage van het wezenpensioen verhoogd van 10% naar 14% van het ouderdompensioen. Die wijziging heeft echter geen gevolgen voor de Appa-pensioenen, omdat het uitkeringspercentage in de Appa reeds 14% van het ouderdompensioen bedraagt.

4. Uitkering

Zoals aan de Tweede Kamer is medegedeeld in de brief van 6 juli 2018² was de algemene conclusie van de evaluatie van de zogenaamde Dijkstalwetgeving dat er wat betreft de in de Appa opgenomen sollicitatieplicht en de re-integratiebepalingen geen ingrijpende wijzigingen noodzakelijk zijn. De

---

² Kamerstukken II 2017/18, 28479, nr. 78.

huidige rechtspositie is op deze terreinen passend en evenwichtig. Voor verdere versoering is geen aanleiding. Wel is er reden en ruimte de rechtspositie op een aantal punten voor de uitvoeringspraktijk te verbeteren en te verduidelijken, zodat de sollicitatieplicht en de re-integratie (nog) beter kunnen verlopen. In dat verband is in de genoemde brief aangekondigd een aantal in de praktijk ervaren hindernissen weggenomen zullen worden. De volgende daarvan zijn opgenomen in dit wetsvoorstel.

- a. In lijn met hetgeen op grond van de Werkloosheidswet (WW) geldt, vervalt in de Appa de sollicitatieplicht één jaar voor het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.
- b. De WW-uitkering vervalt bij vertrek van de uitkeringsgerechtigde naar het buitenland buiten de Europese Unie (EU). Ook dat element wordt in de Appa worden overgenomen. De bijzondere positie van een politieke ambtsdrager rechtvaardigt op dit punt geen verschil in uitkerings-aanspraken.
- c. Vanwege het vaak onverhoedse ontslag en het ontbreken van een opzegtermijn blijft in de Appa gehandhaafd dat de sollicitatieplicht voor politieke ambtsdragers pas ingaat drie maanden na ontslag of aftreden. Het recht op re-integratievoorzieningen is thans direct gekoppeld aan de sollicitatieplicht, maar voorgesteld wordt dit recht op re-integratievoorzieningen gelijk na het aftreden in te laten gaan. Op deze manier is het voor die politieke ambtsdragers die geen behoefte hebben aan een recuperatieperiode van drie maanden mogelijk gelijk na het aftreden met de re-integratie te starten.
- d. De sollicitatieplicht op grond van de Appa geldt zolang er recht is op een uitkering, ook als vanwege nieuwe inkomsten maar een deel van de uitkering resteert. Sommige uitkeringsgerechtigden willen, meestal vanwege een fulltime nieuwe functie, afzien van een Appa-uitkering, zodat zij geen sollicitatieplicht hebben. Dat is gezien de huidige regelgeving echter riskant, omdat er dan in het geheel geen Appa-vangnet meer is: op grond van de huidige bepalingen kan alleen worden afgezien van het volledig recht op een uitkering, dus vanaf het begin en voor de volledige duur. Voorgesteld wordt nu om het mogelijk te maken dat betrokkene gedeeltelijk (in hoogte of in tijd) afziet van de uitbetaling van de uitkering zonder daarmee het recht op uitkering te verliezen. In de periode dat volledig wordt afgezien van het laten uitbetalen van de uitkering vervalt de sollicitatieplicht voor de gewezen politieke ambtsdrager; deze plicht herleeft zodra betrokkene de uitkering weer geheel of gedeeltelijk krijgt uitbetaald.
- e. Omdat het in 2010 in de Appa opgenomen onderscheid tussen vrijwillige en verplichte outplacement (en de daarbij horende verschillen in de wijze van bekostiging)³ in de praktijk niet of nauwelijks een functie blijkt te hebben, wordt voorgesteld de huidige bepalingen te vervangen. Voorgesteld wordt in de Appa op te nemen dat een gewezen ambtsdrager in elk geval recht heeft op ondersteuning door een re-integratiebureau en dat betrokkene daarbij een keuze uit tenminste drie bureaus. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op artikel I, onderdelen H, YY en QQQ (artikelen 7b, 52b en 132b).

5. Overig

Het wetsvoorstel bevat tevens wijzigingen van de Wet schadeloosstelling leden Tweede Kamer, de Wet vergoedingen leden Eerste Kamer, de Wet rechtspositie ministers en staatssecretarissen de Wet rechtspositie Raad van State, Algemene Rekenkamer en Nationale ombudsman, de Wet

---

³ In het geval van vrijwillige planmatige begeleiding en ondersteuning is het de uitkeringsgerechtigde die het initiatief neemt. Bij de verplichte planmatige begeleiding en ondersteuning ligt het initiatief bij het re-integratiebedrijf en de uitvoeringsorganisatie. Tussen beide soorten ondersteuning bestaat een verschil in bekostiging. Voor vrijwillige begeleiding ontvangt de gewezen politieke ambtsdrager (op declaratiebasis) een financiële bijdrage van het bestuursorgaan van maximaal 20% van de laatstgenoten bezoldiging op jaarbasis. Als het bestuursorgaan verplicht tot planmatige begeleiding en ondersteuning komen de gefactureerde daadwerkelijke kosten geheel voor rekening van het bestuursorgaan.

schadeloosstelling, uitkering en pensioen leden Europees Parlement betreffende de rechtspositie van politieke ambtsdragers, de Gemeentewet en de Provinciewet. Het betreft de volgende onderwerpen:

a. Ten eerste wordt in de Wet schadeloosstelling leden Tweede Kamer een grondslag opgenomen voor de vergoeding van kosten voor loopbaanoriëntatie of mobiliteit bevorderende activiteiten tijdens het ambt. Tot nu toe worden deze kosten uit integriteitsoverwegingen niet vergoed. Bij het aanvaarden van een functie tijdens de ambtsvervulling kan immers de schijn van belangenverstremgeling optreden. Ook speelt een rol dat de geloofwaardigheid van politieke ambtsdragers sterk vermindert als bekend wordt dat zij zich tijdens het ambt oriënteren op een andere baan. Voortijdig aftreden als volksvertegenwoordiger kan worden gezien als een vertrouwensbreuk met de kiezer. Aan de andere kant is het wenselijk dat kamerleden na aftreden snel kunnen beginnen met solliciteren. In het wetsvoorstel is daarom een grondslag in de genoemde wet geïntroduceerd op basis waarvan een kamerlid ten laste van de Staat kosten kan maken voor activiteiten, cursussen, opleidingen en dergelijke die betrokkene voorbereiden op een volgende stap in de carrière, maar die géén sollicitatieactiviteiten behelzen. Dus wel een cursus "Ken u zelf", het leren schrijven van een bedrijfsplan of een sollicitatietraining, maar geen netwerkgesprekken of outplacement. Het doel van de mobiliteit bevorderende activiteiten en loopbaan oriëntatie mag niet verder gaan dan dat betrokkene meteen na aftreden een vliegende start kan maken met daadwerkelijk solliciteren. Ook deze maatregel was al aangekondigd in de in paragraaf 4 genoemde brief aan de Tweede Kamer van 6 juli 2018. Voor decentrale bestuurders is reeds een vergelijkbare regeling opgenomen in het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers⁴. Voor bewindspersonen is geen behoefte aan een vergoeding voor loopbaan oriëntatie. Het zelfde geldt voor de leden van de Eerste Kamer; bovendien is het lidmaatschap van die kamer een nevenfunctie.

b. Ten tweede wordt een grondslag opgenomen voor een voorziening voor bedrijfsgeneeskundige zorg. Bij de vervulling van een politiek ambt is er geen sprake van een werkgevers-werknemersrelatie. Ingeval van ziekte is het aan betrokkene zelf om te bepalen, al dan niet na raadpleging van een eigen arts, of de ziekte zijn functioneren zodanig beïnvloedt dat hij het ambt tijdelijk niet of gedeeltelijk kan vervullen, tijdelijk moet worden vervangen of zelfs moet aftreden. Dat neemt niet weg dat er behoefte kan zijn aan bedrijfsgeneeskundige begeleiding, ook voor bedrijfsgeneeskundige vragen die geen verband houden met ontslag. Gedacht kan worden aan begeleiding in het kader van preventie, zoals het voorkomen van burn-outverschijnselen, of begeleiding bij het re-integreren na ziekte. Daarom is in het wetsvoorstel voor de leden van de Eerste en Tweede Kamer een grondslag opgenomen voor een voorziening voor bedrijfsgeneeskundige zorg. Vanwege de variëteit aan opties en behoeften is de invulling van deze zorg aan de voorzitter gelaten. Dit kan via aansluiting bij de bedrijfsgeneeskundige zorg voor de ambtenaren, maar kan ook anders worden ingevuld.

Voor ministers en staatssecretarissen wordt een delegatiegrondslag voor een zelfde regeling voorgesteld in de Wet rechtspositie ministers en staatssecretarissen. De regeling zelf zal worden uitgewerkt in het Voorzieningenbesluit ministers en staatssecretarissen. Voor decentrale bestuurders en volksvertegenwoordigers is al een vergelijkbare regeling opgenomen in het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers⁵.

Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt dat het hierbij dus niet gaat om een voorziening in het kader van de Wet loondoorbetaling bij ziekte.

---

⁴ Artikelen 2.2.11, 3.2.11 en 4.2.11.

⁵ Artikelen 2.3.5, 3.3.5 en 4.3.5.

- c. Ten derde worden de bepalingen met betrekking tot de vakantie-uitkering en (voor de leden van de Tweede Kamer, het Europees Parlement, de bewindspersonen en de Raad van State, Algemene Rekenkamer en de Nationale ombudsman) de eindejaarsuitkering aangepast. Nu is op dit punt aangesloten bij hetgeen geldt voor het personeel in de sector Rijk. Met ingang van 1 januari 2020 is voor dat personeel een zogenaamd individueel keuzebudget (IKB) ingevoerd. Het budget bestaat uit tijd (verlofuren) en geld, welke elementen naar wens van de betrokken ambtenaar uitwisselbaar zijn⁶. Het IKB is gevuld met bestaande arbeidsvoorwaarden, waaronder de vakantie-uitkering en de eindejaarsuitkering. Politieke ambtsdragers kennen geen verlofregeling. Daarom is een IKB voor hen niet relevant; zij moeten daarom hun bestaande aanspraken op vakantie-uitkering en eindejaarsuitkering behouden. De desbetreffende bepalingen in de genoemde wetten worden daarom zodanig aangepast dat daarin niet langer wordt verwezen naar de rechtspositie van het personeel in de sector Rijk. Hiermee is dus geen inhoudelijke wijziging beoogd, maar juist een voortzetting van de bestaande aanspraken.
- d. Ten slotte worden enkele wijzigingen voorgesteld in de Gemeentewet en de Provinciewet, die verband houden met de vergoeding van reiskosten voor dienstreizen die raads- en commissieleden maken buiten het grondgebied van de gemeente onderscheidenlijk voor dienstreizen die leden van provinciale commissies maken voor dienstreizen buiten de provincie. Dit is nader uiteengezet in de toelichting op de artikelen VII en VIII.

6. Financiële gevolgen

Het wetsvoorstel heeft geen bezuinigingsdoelstelling, maar heeft als voornaamste oogmerk de pensioenvoorziening van politieke ambtsdragers in lijn te brengen met die van overheidswerknemers. De financiële gevolgen zijn mede door de decentrale uitvoering van de Appa echter lastig te kwantificeren. Er zijn bovendien zowel besparingen als extra uitgaven, die ook nog op elkaar kunnen inwerken. Hieronder wordt een schets van deze financiële effecten gegeven. Conclusie is dat over het geheel genomen de financiële consequenties beperkt en overzienbaar zijn.

a. Kostenbeslag wijzigingen pensioenen

Het vervangen van een risicogedekt door een kapitaalgedekt nabestaandenpensioen met ingang van 1 januari 2021 leidt tot extra kosten omdat dan ook voor Appa-gerechtigden het recht op partnerpensioen blijft bestaan als betrokkene geen politieke ambtsdrager of Appa-uitkeringsgerechtigde meer is (de periode na einde uitkering tot de pensioengerechtigde leeftijd). Veel gewezen deelnemers behielden echter hun aanspraak op partnerpensioen door een deel van het ouderdompensioen uit te ruilen voor een dekking op partnerpensioen of bij het aanvaarden van een nieuwe werkring het opgebouwde ouderdoms- en partnerpensioen over te dragen aan de pensioenuitvoerder van de nieuwe werkring met opnieuw een dekking voor partnerpensioen. Bij die waardeoverdracht kon het gekapitaliseerde risicogedekte partnerpensioen in de waardeoverdracht worden meegenomen. Daardoor zijn de meerkosten van het kapitaalgedekte partnerpensioen ten opzichte van het risicogedekte partnerpensioen beperkt.

Het laten vervallen in de Appa van de Anw-compensatie met ingang van 1 januari 2021 leidt op termijn tot een besparing. Vooralsnog geldt nog vijf jaar een coulanceregeling en heeft het vervallen van de Anw-compensatieregeling geen gevolgen voor de nabestaanden die al Anw-compensatie is toegekend voordat deze wijziging van kracht is. Deze kosten zullen dus slechts geleidelijk afnemen. Met het vervallen van de Anw-compensatie eindigt ook de inhouding van de Anw-werknemerspremie

---

⁶ Het budget kan naar keuze van de medewerker onder meer gebruikt worden om verlofuren te kopen die als vakantie-uren kunnen worden opgenomen of in de verlofspaarregeling kunnen worden gestort, tijd te verkopen of tijd in geld te laten uitbetalen.

op de bezoldiging van de politieke ambtsdragers. Dat leidt weer tot een lastenverzwaring van xx (premiepeil 2018).

Het vervallen van de compensatie loonheffing (aanvulling ter compensatie van de premies Aow en Anw) leidt ook tot een geringe besparing bij overheidsorganisaties. De eerder opgebouwde en lopende compensaties blijven nog wel intact.

Het achterwege laten van de herberekening van partnerpensioenen bij hertrouwen of samenwonen leidt tot een beperkte kostenverzwaring.

De verhoging van de eindleeftijd voor wezenpensioenen van 21 jaar naar 25 jaar heeft een zeer beperkte kostenstijging tot gevolg. Het uitkeringspercentage van het wezenpensioen wordt niet aangepast.

Artikel I, onderdeel N, bevat ten slotte nog een aanpassing van de pensioenopbouw tijdens de uitkeringsperiode. Die aanpassing leidt op de langere termijn tot een besparing bij de betaling van pensioenuitkeringen. Tussen pensioenopbouw en pensioenuitkering liggen in de regel vele (tientallen) jaren. De aangepaste pensioenopbouw tijdens de uitkeringsperiode heeft een lagere inhouding op de uitkering tot gevolg. Het uitkeringsbedrag wordt daardoor hoger. Deze kosten zijn beperkt en worden dus op de langere termijn gecompenseerd door een lagere pensioenuitkering.

b. Kostenbeslag wijziging uitkeringen

Met betrekking tot het vervallen van de sollicitatieplicht één jaar voor het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd is de verwachting dat deze aanpassing geen ingrijpende financiële gevolgen heeft, aangezien veel uitkeringsgerechtigden in deze leeftijdscategorie toch al een volledige uitkering hebben. Wel vervallen de re-integratiekosten voor deze gewezen ambtsdragers.

Het vervallen van het uitkeringsrecht bij vertrek van de uitkeringsgerechtigde naar het buitenland buiten de Europese Unie (EU) heeft ook slechts zeer beperkte financiële gevolgen. Dergelijk vertrek van uitkeringsgerechtigden is sinds 2010 sporadisch voorgekomen.

Het in laten gaan van het recht op re-integratievoorzieningen gelijk na het aftreden, heeft geen directe financiële gevolgen. Het eerder starten van de re-integratie zal wel kunnen leiden tot het eerder verwerven van nieuwe inkomsten en daarmee tot lagere uitkeringslasten.

Het tijdelijk kunnen afzien van de uitbetaling van de uitkering leidt gedurende die periode tot lagere uitkeringslasten.

Door het onderscheid tussen vrijwillige en verplichte outplacement (en de daarbij horende verschillen in de wijze van bekostiging) te laten vervallen, zullen de re-integratiekosten naar verwachting dalen. De re-integratiekosten zullen bij een aanbesteding door de schaalvoordelen aanmerkelijk lager zijn dan de maximumvergoeding die wordt gehanteerd bij de huidige individuele begeleiding en ondersteuning.

c. Overig

In het wetsvoorstel is een grondslag op basis waarvan een kamerlid ten laste van de Staat kosten kan maken voor activiteiten, cursussen, opleidingen en dergelijke die betrokkene voorbereiden op een volgende stap in de carrière. Het kostenbeslag hiervoor is naar verwachting beperkt. Enerzijds, omdat niet alle kamerleden gebruik zullen maken van deze voorziening, met name niet wanneer zij zich voor een volgende periode verkiesbaar stellen. Anderzijds gaat hier ook de kost voor de baat uit, aangezien mag worden aangenomen dat vanwege van deze activiteiten tijdens het ambt na het aftreden sneller een nieuwe functie kan worden gevonden, met de navenante effecten op de Appa-uitkering.

De voorziening voor bedrijfsgeneeskundige zorg brengt ook kosten met zich, zij het waarschijnlijk slechts in beperkte mate. Een concrete inschatting is echter moeilijk te maken omdat die kosten zo afhankelijk zijn van de individuele omstandigheden.

Met de wijzigingen met betrekking tot de vakantie-uitkering en de eindejaarsuitkering is geen inhoudelijke wijziging beoogd en zij hebben dan ook geen financiële gevolgen.

De wijzigingen in de Gemeentewet en de Provinciewet betreffen het verbeteren van de grondslag voor de vergoeding in het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers van reiskosten voor dienstreizen die raads- en commissieleden maken buiten het grondgebied van de gemeente onderscheidenlijk voor dienstreizen die leden van provinciale commissies maken voor dienstreizen buiten de provincie. Dergelijke dienstreizen zijn dermate situationeel bepaald, dat niet is in te schatten of dit leidt tot besparingen of meerkosten. De reden voor deze wijziging is overigens niet financieel, maar inhoudelijk ingegeven.

7. Gekwalificeerde meerderheid

Omdat zowel de wijzigingen van de Appa als die van de Wet schadeloosstelling leden Tweede Kamer en de Wet vergoedingen leden Eerste Kamer betrekking hebben op geldelijke voorzieningen ten behoeve van leden en gewezen leden van de Staten-Generaal en hun nabestaanden, is voor de aanvaarding van het voorstel vereist dat het met ten minste twee derden van het aantal uitgebrachte stemmen in beide Kamers der Staten-Generaal wordt aangenomen (artikel 63 van de Grondwet).

8. Consultatie/overleg

pm

ARTIKELSGEWIJS

Artikel I (Wijziging van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers)

Artikel I, onderdeel A (artikel 2)

In dit onderdeel worden de termen "partner" en "partnerschap" geïntroduceerd. De term "partner" wordt gebruikt voor degene met wie de politieke ambtsdrager (of de gewezen of gepensioneerde politieke ambtsdrager) is getrouwd of een geregistreerd partnerschap heeft, dan wel voor degene die is aangemeld volgens artikel 2a. Iemand kan worden aangemeld op grond van artikel 2a wanneer de ambtsdrager met die persoon een notarieel samenlevingscontract heeft gesloten; het wetsvoorstel brengt hierin geen wijziging.

In onderdeel A wordt tevens een begripsomschrijving toegevoegd aan artikel 2, namelijk van de term "pensioengeldige tijd". Deze term is niet nieuw in de Appa, maar is ten onrechte niet eerder omschreven.

Zoals reeds toegelicht in het algemeen deel van deze memorie van toelichting, wordt ingevolge het wetsvoorstel de term "ouderdomspensioen" vervangen door "eigen pensioen". Om hierover geen misverstand te laten bestaan is in het voorgestelde nieuwe vierde lid, onder a, van artikel 2 uitdrukkelijk bepaald dat het begrip "ouderdomspensioen" ook het vroegere (in het verleden opgebouwde) "eigen pensioen" omvat. In lijn hiermee is in het vierde lid, onder b, bepaald dat onder "nabestaandenpensioen" mede wordt verstaan het vroegere nabestaandenpensioen.

Artikel I, onderdelen D, VV en NNN (artikelen 6, 51 en 131)

Op grond van de wijzigingen van de artikelen 6, tweede lid, 51, tweede lid, en 131, tweede lid, Appa wordt het mogelijk gemaakt dat een gewezen ambtsdrager gedeeltelijk of voor een bepaalde periode afziet van het laten uitbetalen van zijn uitkering, zonder daarmee af te zien van het recht op een uitkering als zodanig. Verwezen wordt naar het algemeen deel, paragraaf 4, onder b, van deze memorie van toelichting. Dezelfde systematiek wordt voorgesteld voor de situatie dat betrokkene een gevangenisstraf uitzit of zich aan de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf onttrekt. Op grond van de huidige formulering van de genoemde artikelen vervalt onder die omstandigheden het recht op uitkering als zodanig en herleeft dat recht in beginsel weer zodra die omstandigheden zich niet meer voordoen. Ingevolge de thans voorgestelde formulering vervalt niet het recht op een uitkering, maar wordt de uitkering in die omstandigheden niet uitbetaald.

De periode dat de uitkering niet of niet volledig wordt uitbetaald, telt mee als uitkeringsduur, waarop de belanghebbende recht heeft ingevolge artikel 7, onderscheidenlijk 52 en 132. Wanneer op verzoek wordt afgezien van uitbetaling van de uitkering is dus geen sprake van opschorting van de uitkeringsduur. Na het einde van de omstandigheid waarom de uitkering niet werd uitbetaald, vindt hervatting van de uitbetaling dus alleen plaats voor zover die uitkeringsduur na de periode van niet-uitbetaling nog niet verstreken is.

In verband met de iets gewijzigde systematiek van artikel 6, tweede lid, Appa is in het wetsvoorstel de bepaling dat de ambtsdrager geen recht op uitkering heeft als hij zonder onderbreking weer als zodanig optreedt van het tweede lid overgeheveld naar het eerste lid. Hetzelfde geldt voor de artikelen 51 en 131. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

Daarnaast wordt in het tweede lid, onder d, van de artikelen 6, 51 en 131 ten aanzien van de verschillende politieke ambtsdragers een bepaling voorgesteld die overeenkomt met artikel 19, lid 1, sub e, van de Werkloosheidswet. Daarbij worden tevens de nadere regels die op artikel 19, tiende, dertiende en veertiende lid van de Werkloosheidswet zijn gesteld van overeenkomstige toepassing verklaard. Zoals reeds is opgemerkt in paragraaf 4, onder b, van het algemeen deel, wordt namelijk beoogd de uitkering te laten vervallen bij verblijf in het buitenland anders dan wegens vakantie of (wanneer het om een verblijf binnen de EU gaat) wegens sollicitatiedoelinden.

In artikel 2.6 van het Besluit sollicitatieplicht Appa voor gewezen politieke ambtsdragers is geregeld gedurende welke periode een belanghebbende vakantie heeft waarin hij geen sollicitatieactiviteiten hoeft te verrichten. Voorgesteld wordt aan de artikelen 6, tweede lid, 51, tweede lid, en 131, tweede lid, een bepaling toe te voegen, teneinde genoemd artikel 2.6 van het besluit een duidelijker wettelijke grondslag te geven.

Artikel I, onderdelen E, WW en OOO (artikelen 7, 52 en 132)

Historisch gezien is bij de invoering van de voortgezette uitkering in verband met invaliditeit (Stb. 1994, 417) de bepaling in artikel 7, zesde lid, vergeten te schrappen. Daarom wordt voorgesteld deze bepaling alsnog te laten vervallen. Hetzelfde geldt ten aanzien van artikel 52, zevende lid, en artikel 132, zesde lid.

Artikel I, onderdelen G, XX en PPP (artikelen 7a, 52a en 132a)

Op grond van de voorgestelde wijziging van de artikelen 7a, eerste lid, 52a, eerste lid, en 132a, eerste lid, vervalt de sollicitatieplicht (overeenkomstig de Werkloosheidswet) één jaar voor het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

Ingevolge het zesde lid van de genoemde artikelen is er de eerste drie maanden van de uitkeringsperiode geen sollicitatieplicht. Dit laat onverlet dat betrokkene al wel aanspraak kan maken op re-integratiebegeleiding. Dit wordt nader toegelicht bij artikel I, onderdelen G, XX en QQQ.

Artikel I, onderdelen H, YY en QQQ (artikelen 7b, 52b en 132b)

Uit het evaluatieonderzoek van Regioplan, de bijlage bij eerder genoemde brief van 6 juli 2018, blijkt dat het in 2010 in de Appa opgenomen onderscheid tussen vrijwillige en verplichte outplacement (en de daarbij horende verschillen in de wijze van bekostiging) in de praktijk niet of nauwelijks een functie heeft. Zoals reeds meegedeeld in paragraaf 4, onder e, van het algemeen deel van deze memorie van toelichting, wordt voorgesteld de huidige bepalingen te vervangen. Hiertoe strekken de onderhavige onderdelen. Deze aanpassing maakt ook aanpassing van het Besluit sollicitatieplicht Appa voor gewezen politieke ambtsdragers noodzakelijk.

Op grond van de voorgestelde bepalingen heeft een gewezen ambtsdrager in elk geval recht op ondersteuning door een re-integratiebureau. Betrokkene heeft daarbij een keuze uit drie of meer bureaus. Daarmee wordt enerzijds tegemoetgekomen aan de gewenste keuzevrijheid van de ambtsdrager die een klik moet hebben met zijn of haar begeleider tijdens de re-integratie. Naast een keuze tussen deze bureaus heeft betrokkene ook een keuze voor een begeleider binnen het gekozen bureau. De bureaus moeten daarom voldoende groot zijn en aan bepaalde kwaliteitsnormen voldoen, willen ze in het raamcontract worden meegenomen. Anderzijds is deze keuze uit tenminste drie bureaus meer consistent met de wet- en regelgeving met betrekking tot aanbesteding. Vanwege die aanbestedingsregels zal een overheidsorgaan moeten aanbesteden voor de uitvoering van de re-integratie voor "zijn" voormalige politieke ambtsdragers. Een dergelijke aanbesteding verhoudt zich niet tot een volledig vrije keuze voor de ambtsdrager. De aanbesteding leidt namelijk tot een raamcontract met drie of meer re-integratiebureaus. Indien een bureau niet heeft meegedaan aan de aanbesteding of niet is gekozen, is het dus niet mogelijk dat de ambtsdrager die kiest.

De huidige Appa-bepalingen bleken in de praktijk lastig in overeenstemming te brengen met het aanbestedingsrecht omdat het door de overheidsinstelling gecontracteerde re-integratiebureau zich wel moest houden aan overeengekomen contractuele voorwaarden en de overige niet gecontracteerde aanbieders niet. Daarom wordt dit nu aangepast en is voor deze middenweg tussen keuzevrijheid en aanbestedingsrecht gekozen. Bovendien blijkt in de praktijk dat de re-integratiekosten na een aanbesteding door de schaalvoordelen aanmerkelijk lager zijn dan het gebruik van sommige bureaus om de op basis van de huidige bepalingen maximale vergoeding te hanteren bij de individuele begeleiding en ondersteuning. Een derde overweging voor deze aanpassing is dat op deze manier de kwaliteit van re-integratiebureaus kan worden genormeerd door het opnemen van kwaliteitsnormen in de aanbesteding. Op basis van de huidige bepalingen van het Sollicitatiebesluit kan het overheidsorgaan slechts een marginale toets uitvoeren op het door betrokkene gekozen bureau. Via de aanbesteding kan de kwaliteit van de re-integratie voor de gewezen ambtsdrager dus beter worden gewaarborgd dan naar huidig recht. Dat is van belang omdat de re-integratie bevorderende activiteiten weliswaar worden vergoed, maar niet vrijblijvend zijn. Wanneer er sprake is van een bepaald aantal re-integratiebureaus kunnen bovendien de (interne) procedures tussen overheidsorgaan, uitvoeringsorganisatie en re-integratiebureau het beste onderling worden afgestemd.

Artikel I, onderdeel M (artikel 13)

In artikel 13, derde lid, is geregeld vanaf welk tijdstip het ouderdomspensioen kan ingaan. Dat is nu het tijdstip waarop betrokkene 60 jaar wordt. Dit wijkt iets af van het ABP-reglement, waarin dit de eerste dag is van de maand waarin betrokkene 60 jaar wordt. Voorgesteld wordt artikel 13, derde lid, in overeenstemming te brengen met het ABP-reglement.

Artikel I, onderdeel N (artikel 13c)

Zolang overheidswerknemers een werkloosheidsuitkering ontvangen, loopt de pensioenopbouw op grond van het ABP-reglement voor 50% door. Krijgt een overheidswerknemer na ontslag een arbeidsongeschiktheidsuitkering, dan wordt gedurende die tijd het pensioen nog voor minimaal 20%

en maximaal 50% opgebouwd; het percentage hangt dan af van zowel de oorzaak als mate van de arbeidsongeschiktheid. Is de arbeidsongeschiktheid het gevolg van een dienstongeval of een beroepsziekte, dan loopt de pensioenopbouw, afhankelijk van het arbeidsongeschiktheidspercentage, minimaal 40% en maximaal 100% door.

Recht op Appa-uitkering bestaat in beginsel voor een periode van maximaal drie jaar en twee maanden. Bij invaliditeit van betrokkene kan de uitkering na drie jaar en twee maanden worden voortgezet. Ingevolge het huidige artikel 13c, tweede lid, van de Appa blijft de pensioenopbouw tijdens de reguliere uitkeringsperiode 100%, en wordt de pensioenopbouw gedurende de periode waarin betrokkene een voortgezette uitkering ontvangt, alleen gehalveerd wanneer betrokkene voor minder dan 55% arbeidsongeschikt is.

Pensioenopbouw is integraal onderdeel van de pensioenregeling. Zoals ook verwoord in de integrale visie rechtspositie politieke ambtsdragers ('Bijzondere ambten, een toegesneden rechtspositie')⁷, is er in beginsel geen aanleiding meer om de pensioenaanspraken, waaronder dus de pensioenopbouw, van politiek ambtsdragers te laten verschillen van werknemers die onder de verplichtstelling vallen voor hun pensioenvoorziening. Daarom wordt thans voorgesteld de bepaling over pensioenopbouw tijdens de uitkering meer in overeenstemming te brengen met de pensioenopbouw voor overheids-werknemers. Meer in het bijzonder wordt de pensioenopbouw voortaan ook gedurende de eerste periode van drie jaar en twee maanden (dus gedurende de reguliere uitkering) gehalveerd. Daarbij wordt tevens voorgesteld om de pensioenopbouw wel volledig te laten doorlopen ingeval van algemene invaliditeit van ten minste 55% door een dienstongeval (artikel 13c, derde lid). Deze regeling komt overeen met die voor commissarissen van de Koning, burgemeesters en voorzitters waterschappen welke ambtsdragers geen Appa-, maar ABP-pensioen hebben.

In artikel I, onderdeel QQ, is een overgangsregeling opgenomen voor de gewezen ambtsdrager die op de datum van inwerkingtreding van het gewijzigde artikel 13c reeds een Appa-uitkering ontvangt. Voor hem vindt de vermindering van het opbouwpercentage niet plaats gedurende de eerste drie jaar en twee maanden van de uitkeringsperiode en evenmin gedurende de voortgezette uitkering als er sprake is van een invaliditeit van ten minste 55% (artikel 40c, eerste lid). Die overgangsbepaling geldt ingevolge het voorgestelde artikel 40c, tweede lid, ook voor de op 1 januari 2021 zittende minister, mits hij niet opnieuw wordt benoemd in het eerstvolgende kabinet.

Artikel 13c, vierde lid, van de Appa betreft de opbouw van pensioenaanspraken in de situatie dat de uitkering is verminderd omdat betrokkene naast de uitkering andere inkomsten heeft. Toegevoegd is hieraan de situatie, bedoeld in artikel 7c, dat de uitkering wordt verminderd wanneer betrokkene zijn sollicitatieplicht niet of niet behoorlijk is nagekomen. Het ligt dan niet in de rede dat er pensioen wordt opgebouwd over het volledige uitkeringsbedrag.

Op grond van het huidige vijfde lid van artikel 13c kan de politieke ambtsdrager verzoeken de pensioenopbouw stop te zetten. Een dergelijke mogelijkheid hebben overheidswerknemers niet: zij zijn immers verplicht deel te nemen aan het ABP-pensioenvoorziening. Daarom wordt thans voorgesteld deze bepaling te schrappen. Ingevolge artikel 40c, vierde lid, blijft de mogelijkheid om af te zien van pensioenopbouw gehandhaafd ten aanzien van de ambtsdragers die daarvan al voor 1 januari 2021 gebruik maakten.

Artikel I, onderdeel O (artikel 13d)

De pensioengrondslag is in beginsel de wedde (inclusief vakantie-uitkering, eindejaarsuitkering en een eventuele eenmalige uitkering) over het dienstjaar verminderd met een franchise⁸ (artikel 13d, eerste

⁷ Kamerstukken II 2014/15, 28479, nr. 73.

⁸ Het pensioen wordt, overeenkomstig het systeem van de Wet op de loonbelasting 1964, opgebouwd, rekening houdend met een uitkering op grond van de Algemene Ouderdomswet (AOW). De AOW-uitkering wordt gezien

lid). In het op artikel 22, vierde lid, van de Appa gebaseerde artikel 2.1.4 van het Besluit pensioen politieke ambtsdragers is bepaald dat voor de Appa de franchise geldt die in een kalenderjaar ten aanzien van de beroepsmilitairen wordt gehanteerd. Het pensioen voor beroepsmilitairen was tot 1 januari 2018 gebaseerd op een eindloonstelsel en kende daarom een hogere franchise dan de pensioenregeling voor de burger-overheidswerknemers, dat gebaseerd is op middelloon. Het Appa-pensioen was tot 1 januari 2014 ook gebaseerd op een eindloonstelsel. Per die datum is overgegaan op een middelloonstelsel. De hoogte van de franchise werd echter niet aangepast, maar bleef gekoppeld aan die voor beroepsmilitairen. Hiermee was de pensioenregeling voor de politieke ambtsdragers op dit punt enigszins nadelig in vergelijking met die voor overheidswerknemers. Dit nadeel werd echter gecompenseerd door het gunstigere nabestaandenpensioen voor politieke ambtsdragers. Inmiddels is met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2018 voor beroepsmilitairen ook overgegaan op een middelloonstelsel met bijbehorende lagere franchise. Hiermee is voor politieke ambtsdragers per die datum ook de lagere franchise van toepassing.

Op grond van de voorgestelde wijziging van artikel 13d wordt de koppeling van de franchise aan die voor beroepsmilitairen vervangen door een bepaling die bewerkstelligt dat de hoogte van de franchise altijd de franchise is die hoort bij een middelloonstelsel die wordt gehanteerd ten aanzien van overheidswerknemers, dus die het ABP hanteert. Omdat voor beroepsmilitairen en overheidswerknemers thans dezelfde franchises gelden, maakt dit in de praktijk dus geen verschil. Het ABP hanteert overigens twee verschillende franchises, namelijk een voor de lagere inkomens en een voor de hogere inkomens. In de praktijk zal deze lage franchise gezien hun bezoldiging voor politieke ambtsdragers niet aan de orde zijn.

Artikel I, onderdeel Q (artikel 13g)

Artikel 13g beschrijft de mogelijkheid om (een deel van) de opgebouwde aanspraken op ouderdomspensioen om te zetten in partnerpensioen voor het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Deze uitruilmogelijkheid is in november 2011 geïntroduceerd. Reden hiervoor was dat met ingang van 1 augustus 2003, zoals in paragraaf 3, onder a, van het algemeen deel van deze memorie van toelichting reeds is vermeld, in de pensioenregeling voor overheidswerknemers en in de Appa voor de politieke ambtsdragers, het nabestaandenpensioen vervangen is door een zogenoemd risicogedekt nabestaandenpensioen en dat er geen nabestaandenpensioen meer wordt opgebouwd. Bij de behandeling van de Pensioenwet werd het ontbreken van dekking voor gewezen deelnemers als onwenselijk beschouwd en werd bij amendement een wijziging voorgesteld⁹. Het amendement heeft ertoe geleid dat in artikel 61 van de Pensioenwet is vastgelegd dat de deelnemer recht heeft om bij beëindiging van het deelnemerschap een deel van het ouderdomspensioen om te zetten in partnerpensioen. Op die wijze blijft op verzoek een dekking voor het partnerpensioen ook na beëindiging van het deelnemerschap mogelijk. Hoewel de uitruilmogelijkheid op grond van artikel 61 van de Pensioenwet alleen voor aanspraken vanaf de inwerkingtreding van dat artikel verplicht is, is in het ABP-reglement en in de Appa de uitruil mogelijk gemaakt voor aanspraken op ouderdomspensioen opgebouwd vanaf 1 augustus 2003. Daarmee is aangesloten bij het tijdstip van invoering van het risicogedekt nabestaandenpensioen. Met ingang van 1 januari 2018 wordt op grond van het ABP-reglement het partnerpensioen weer op kapitaalbasis opgebouwd. In het voorliggende wetsvoorstel wordt voorgesteld om ook het partnerpensioen voor politieke ambtsdragers voortaan weer op te bouwen (artikel I, onderdeel U). In verband hiermee is de hiervoor beschreven uitruilmogelijkheid

---

als "ingebouwd" in het pensioen; voor dat deel hoeft geen pensioen te worden opgebouwd, zodat een lagere pensioengrondslag volstaat om eenzelfde pensioenaanspraak op te bouwen in vergelijking met de situatie dat geen rekening met de AOW-uitkering was gehouden. Deze lagere pensioengrondslag wordt bepaald door de wedde te verminderen met een bedrag: de franchise. Voor pensioenregelingen die zijn gebaseerd op een eindloonstelsel geldt in de regel een hogere franchise dan voor pensioen dat is gebaseerd op middelloon.

⁹ Kamerstukken II, 2006/07, 30413, nr. 85.

alleen nog van belang voor aanspraken op ouderdomspensioen die zijn opgebouwd tussen 1 augustus 2003 en 1 januari 2021. Voorgesteld wordt artikel 13g, tweede lid, in die zin aan te passen.

Artikel I, onderdelen R en II, onder 2 (artikelen 13i, tweede lid, en 28a, tweede lid)

In verband met een wijziging van artikel 66 van de Pensioenwet¹⁰ moet de verwijzing in de artikelen 13i en 28a van de Appa naar artikel 66, negende lid, van de Pensioenwet gewijzigd worden in een verwijzing naar het zevende lid van genoemd artikel.

Artikel I, onderdelen S en T (artikelen 13j en 14)

Het voorgestelde artikel 31j betreft de waardeoverdracht van kleine pensioenen. Verwezen wordt naar paragraaf 2, onder 1, onderdeel b, van het algemeen deel van deze memorie van toelichting.

Op grond van de aanvulling van artikel 14, eerste lid, onderdeel j, kunnen bij algemene maatregel van bestuur nadere regels gesteld worden.

Artikel I, onderdelen V (artikel 15)

Artikel 15 regelt het partnerpensioen en is in het wetsvoorstel aangepast aan de nieuwe terminologie.

In het huidige artikel 113, eerste lid, is bepaald wanneer het partnerpensioen ingaat. Voor de kenbaarheid wordt voorgesteld deze bepaling te verplaatsten naar een nieuw tweede lid van artikel 15. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

Verder is de voorgestelde tekst van het derde lid, onder b, gewijzigd ten opzichte van het huidige tweede lid, omdat het partnerpensioen voortaan kapitaalgedekt zal zijn. Verwezen wordt in dit verband naar paragraaf 3, onder a, van het algemeen deel van deze memorie van toelichting. Daarnaast is dit lid in die zin aangevuld, dat uitdrukkelijk bepaald is dat er voor de periode waarin het partnerpensioen op risicobasis gedekt was, alleen dan geen recht is op partnerpensioen als er geen uitruil heeft plaatsgevonden op grond van artikel 13g, eerste lid. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

Voorgesteld wordt voorts een nieuw onderdeel d, waarin net als bij het ABP is bepaald dat geen recht op partnerpensioen bestaat als de partner door de rechter veroordeeld is voor het opzettelijk van het leven beroven van de minister, gewezen minister of gepensioneerd minister, of voor medeplichtigheid daaraan.

Artikel I, onderdeel W (artikel 17)

Ook het voorgestelde artikel 17 is ten opzichte van het huidige artikel aangepast aan de nieuwe terminologie.

Daarnaast moet de bepaling, die thans is neergelegd in het derde lid, onder c, worden gewijzigd in verband met de beoogde (her)invoering van het kapitaalgedekte partnerpensioen (zie paragraaf 3, onder a, van het algemeen deel van deze memorie van toelichting). De kapitaaldekking van het partnerpensioen heeft namelijk ook gevolgen voor het pensioen voor de ex-partner, het zogenoemde bijzonder partnerpensioen. In de Pensioenwet is namelijk geregeld dat aan de ex-partner een premievrije aanspraak op partnerpensioen wordt toegekend als het een kapitaalgedekt pensioen betreft. Deze premievrije aanspraak wordt berekend over de deelnemingsperiode tot de datum waarop de relatie beëindigd is. Recht op bijzonder partnerpensioen is er echter niet als het partnerpensioen gefinancierd is op risicobasis. Daarom is in het huidige artikel 17, derde lid, onder c, bepaald dat de ex-partner geen bijzonder partnerpensioen krijgt voor zover de pensioengeldige tijd van de overledene is gelegen na 31 augustus 2003. Omdat na de inwerkingtreding van het onderhavige

---

¹⁰ Artikel I, onderdeel F, van de Wet waardeoverdracht klein pensioen.

wetsvoorstel het partnerpensioen weer kapitaalgedekt is, is in het voorgestelde artikel 17, tweede lid, onder c, bepaald dat de ex-partner alleen geen bijzonder partnerpensioen ontvangt voor zover de pensioengeldige tijd is gelegen tussen 31 juli 2003 en 1 januari 2021.

Ten slotte wordt in het tweede lid een nieuw onderdeel e voorgesteld, waarin overeenkomstig artikel 15, derde lid, onderdeel d, bepaald is dat geen recht op bijzonder partnerpensioen bestaat, als de ex-partner door de rechter veroordeeld is voor het opzettelijk van het leven beroven van de minister, gewezen minister of gepensioneerd minister, of voor medeplichtigheid daaraan.

Artikel I, onderdelen X en Y (artikelen 18 tot en met 20)

Ook de bepalingen inzake het wezenpensioen worden in dit wetsvoorstel gemoderniseerd en aangepast aan de formuleringen in het ABP-reglement. Inhoudelijk is de leeftijd aangepast van 21 jaar naar 25 jaar. Dit is reeds toegelicht in paragraaf 3, onder e, van het algemeen deel van deze memorie van toelichting. In verband met deze wijziging wordt een overgangsrechtelijke bepaling voorgesteld in artikel 40h.

Voorgesteld wordt voorts een nieuw vijfde lid, waarin net als bij het ABP is bepaald dat geen recht op wezenpensioen bestaat als de wees door de rechter veroordeeld is omdat hij zijn ouder of verzorger opzettelijk van het leven heeft beroofd of daaraan medeplichtig is.

Artikel I, onderdeel Z (artikel 21)

De bepaling in het voorgestelde nieuwe tweede lid van artikel 21 is in de huidige wet opgenomen in artikel 113, tweede lid. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

Artikel I, onderdeel AA (artikel 22)

De wijziging van artikel 22 betreft aanpassing aan de nieuwe terminologie. In het tweede lid, onderdeel a, is verduidelijkt dat er bij de berekening van het partnerpensioen bij overlijden voor het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd geen actuariële herberekening plaatsvindt conform artikel 13e, tweede of derde lid.

Artikel I, onderdeel BB (artikelen 22a, 22b en 22c)

In het algemeen deel van deze memorie van toelichting, paragraaf 3, onder b, is reeds toegelicht dat wordt voorgesteld de Anw-compensatie te schrappen. De Anw-compensatie is geregeld in de artikelen 22a, 22b en 22c. Die artikelen kunnen dus vervallen. Het overgangsrecht is opgenomen in de voorgestelde artikelen 40d, 40e en 40f.

Artikel I, onderdeel CC (artikel 23)

Het voorgestelde artikel 23 is een herformulering van het huidige artikel in verband met de nieuwe terminologie. Daarnaast is het eerste lid, onder b, aangepast aan de herinvoering van het kapitaalgedekt partnerpensioen.

Artikel I, onderdeel DD (artikel 24)

In het huidige artikel 24 is geregeld dat een partnerpensioen herberekend wordt indien de partner gaat samenwonen of hertrouwen. De zogenoemde doortelling van diensttijd vervalt dan. Zoals vermeld in het algemeen deel van deze memorie van toelichting, paragraaf 3, onder d, wordt op grond van het gewijzigde ABP-reglement het ingegane partnerpensioen niet meer gecorrigeerd indien de partner van de overleden deelnemer gaat samenwonen of hertrouwt. Deze wijziging wordt ook in de Appa doorgevoerd door het laten vervallen van artikel 24.

Artikel I, onderdelen EE en FF (artikelen 25, 25a en 26)

Voorgesteld wordt de huidige artikelen 25 en 26 (inzake het wezenpensioen) samen te voegen en daarbij de formuleringen van het ABP te volgen. Hierin komt het tweede lid van artikel 26 niet terug: dat lid betreft de situatie dat het nabestaandenpensioen van de nog in leven zijnde ouder wordt herberekend in verband met een nieuwe partner. Dat is niet meer relevant wanneer, zoals wordt voorgesteld, de reeds ingegane partnerpensioen niet meer worden herberekend.

Het huidige artikel 25a betreft de Anw-compensatie voor wezen. Dit artikel kan vervallen. Dit is toegelicht in paragraaf 3, onder c, van het algemeen deel van deze memorie.

Artikel I, onderdeel GG (artikel 27)

In artikel 27 wordt verwezen naar de toeslag, bedoeld in artikel 27b. Die toeslag vervalt op grond van dit wetsvoorstel, zij het dat in artikel 40j, tweede lid, een overgangsbepaling is opgenomen. In artikel 27 moet daarom verwezen worden naar die overgangsbepaling.

Artikel I, onderdeel HH (artikelen 27a en 27b)

Artikel 27a bevat een regeling op grond waarvan een toeslag wordt gegeven ter compensatie van de premies Aow en Anw die de nabestaande verschuldigd is. Zoals vermeld in het algemeen deel van deze memorie van toelichting, paragraaf 3, onder c, wordt voorgesteld deze toeslag, dus artikel 27a, te laten vervallen. Het overgangsrecht is geregeld in artikel 40i.

Artikel I, onderdeel JJ (artikel 28b)

In de huidige Appa ontbreekt een bepaling omtrent de indexatie van het partner-, bijzonder partner- en wezenpensioen. Voorgesteld wordt om alsnog een dergelijke bepaling op te nemen in een nieuw artikel 28b. Net als in artikel 13a met betrekking tot het ouderdompensioen, wordt voor de indexatie aangesloten bij de indexatie bij het ABP.

Artikel I, onderdeel JJ (artikel 30)

In artikel 114 is bepaald wanneer een hersteld pensioen ingaat. Voorgesteld wordt deze bepaling te verplaatsten naar een nieuw tweede lid van artikel 30. Hiermee is geen inhoudelijke wijziging beoogd.

Artikel I, onderdelen MM, NN, OO, RR en TT (artikelen 35 tot en met 45)

Hoofdstuk 8 bevat verschillende overgangsbepalingen. Een aantal daarvan is inmiddels uitgewerkt en kan vervallen: dit betreft de artikelen 35 tot en met 39 en 40. Hetzelfde geldt met betrekking tot de artikelen 41 tot en met 45 en de artikelen 46 tot en met 49.

In verband met het overgangsrechtelijke karakter van de bepalingen in hoofdstuk 8 blijft de huidige terminologie in een aantal bestaande bepalingen gehandhaafd en komt die ook terug in voorgestelde nieuwe overgangsbepalingen. Daarom is het noodzakelijk (in een nieuw artikel 39a) te bepalen dat onder ouderdompensioen ook verstaan wordt het eigen pensioen, en onder partnerpensioen het nabestaandenpensioen.

Artikel I, onderdeel QQ

Voor een toelichting op het voorgestelde artikel 40c wordt verwezen naar de toelichting op artikel I, onderdeel N.

De voorgestelde artikelen 40d, 40e en 40f alsmede artikel 40i bevatten het overgangsrecht met betrekking tot het vervallen van de Anw-compensatie (artikel I, onderdeel BB).

Artikel 40g is het overgangsrecht voor het vervallen van de toeslag op het nabestaandenpensioen en het wezenpensioen, bedoeld in de huidige artikelen 27a, onderscheidenlijk 27b (artikel I, onderdeel HH).

In het voorgestelde artikel 40h is bepaald dat voor lopende wezenpensioenen de eindleeftijd van 21 jaar blijft gelden, zulks in afwijking van de voorgestelde artikelen 18, eerste lid en 115, vierde lid (zie artikel I, onderdelen X en KKK, van het wetsvoorstel).

Artikel I, onderdelen CCC tot en met EEE (hoofdstukken 11 tot en met 14)

Deze onderdelen wijzigen de bepalingen met betrekking tot de pensioenen van de leden van de Tweede Kamer (in de derde afdeling van de Appa). Zoals reeds in het algemeen deel van deze memorie van toelichting is vermeld, worden in de derde afdeling zo veel mogelijk bepalingen van de eerste en vierde afdeling van overeenkomstige toepassing verklaard op de (pensioenen van) kamerleden. Hiermee kan een groot deel van de huidige bepalingen vervallen.

Artikel I, onderdeel FFF (artikelen 80 tot en met 84b en 85 tot en met 92)

Voorgesteld wordt in hoofdstuk 15 de uitgewerkte overgangsbepalingen te laten vervallen.

Artikel I, onderdeel GGG (artikel 105)

De voorgestelde wijziging in dit onderdeel houdt verband met de gewijzigde indexatie-methode bij het ABP.

Artikel I, onderdelen HHH tot en met LLL (hoofdstuk 18, paragraaf 3)

De bepalingen die het moment van ingaan van de verschillende pensioenen regelen worden in het wetsvoorstel verplaatst naar de bepalingen die de aanspraken als zodanig regelen. Dit zijn de artikelen 13, tweede lid, 15, tweede lid, 18, tweede lid, en 21, tweede lid.

Voor een toelichting op het voorgestelde artikel 115, vierde lid, wordt verwezen naar de toelichting op artikel I, onderdeel QQ.

De aanpassing van artikel 116 houdt verband met de voorgestelde wijziging van de terminologie. De wijziging van artikel 117, eerste lid, is een redactionele verbetering.

Artikel I, onderdeel NNN

De artikelen 124 tot en met 129 zijn uitgewerkt en kunnen derhalve vervallen.

Artikel I, onderdelen XXX ent YYY (hoofdstukken 23 en 24)

Deze onderdelen wijzigen de bepalingen met betrekking tot de pensioenen van de gedeputeerden, wethouders en waterschapsbestuurders (in de vijfde afdeling van de Appa). Zoals in het algemeen deel van deze memorie van toelichting is vermeld, worden in de vijfde afdeling (net als in de derde afdeling) zo veel mogelijk bepalingen van de eerste en vierde afdeling van overeenkomstige toepassing verklaard op de (pensioenen van) de desbetreffende decentrale politieke ambtsdragers. Hiermee kan een groot deel van de huidige bepalingen in de vijfde afdeling vervallen.

Artikel I, onderdelen XXX, YYY, ZZZ, AAAA, BBBB en CCCC (hoofdstuk 24 en artikelen 153, 156, 157, 158, 163, 163f, 163g en 163h)

De wijzigingen in deze onderdelen zijn technisch van aard. Zij betreffen uitgewerkte bepalingen vloeien voort uit de gewijzigde opzet van de Appa, die is toegelicht in paragraaf 2, onder 3, van het algemeen deel van deze memorie van toelichting.

Artikel II (Wijziging van de Wet schadeloosstelling leden Tweede Kamer)

Artikel II, onderdelen A en B

Deze onderdelen betreffen de vakantie-uitkering en de eindejaarsuitkering. Verwezen wordt naar het algemeen deel, paragraaf 5, onder c, van deze memorie van toelichting.

Artikel II, onderdelen C, D en E

In onderdeel C wordt de aanduiding van paragraaf 3 in overeenstemming gebracht met de voorgestelde aanvullingen in die paragraaf.

Onderdeel D betreft de grondslag in een nieuw artikel 10b en een nieuw artikel 10c voor de vergoeding van kosten voor loopbaanoriëntatie of mobiliteit bevorderende activiteiten, onderscheidenlijk voor een voorziening voor bedrijfsgeneeskundige zorg. Dit is toegelicht in het algemeen deel, paragraaf 5, onder a en b. Met betrekking tot de hier bedoelde voorziening voor bedrijfsgeneeskundige zorg wordt voor alle duidelijkheid nog opgemerkt dat dit uitdrukkelijk geen voorziening betreft in het kader van de Wet loondoorbetaling bij ziekte.

In onderdeel E wordt artikel 13 in die zin aangevuld, dat de vergoeding van kosten voor loopbaanoriëntatie of mobiliteit bevorderende activiteiten wordt aangewezen als eindheffingsbestanddeel als bedoeld in artikel 31a, tweede lid, onderdeel a, onder 2 en 3, van de Wet op de Loonbelasting 1964. De werkkostenregeling betekent een besparing voor de Staat ten opzichte van het oude fiscale systeem van bruteren. Het niet aanwijzen van de vergoedingen en verstrekkingen aan politieke ambtsdragers zou daarom geen lastenverlichting betekenen, maar juist een lastenverzwaring, omdat vergoedingen en verstrekkingen dan weer tegen het hoogste loonbelastingtarief moeten worden gebruteerd.

Artikel III (Wijziging van de Wet vergoedingen leden Eerste Kamer)

Artikel III, onderdelen A en B

Deze onderdelen betreffen de eindejaarsuitkering. Verwezen wordt naar het algemeen deel, paragraaf 5, onder c, van deze memorie van toelichting.

Artikel III, onderdelen C

Onderdeel C betreft de grondslag in een nieuw artikel 18c en voor een voorziening voor bedrijfsgeneeskundige zorg. Dit is toegelicht in het algemeen deel, paragraaf 5, onder a en b.

Artikel IV (Wijziging van de Wet rechtspositie ministers en staatssecretarissen)

Dit artikel betreft de vakantie-uitkering en de eindejaarsuitkering van de ministers en staatssecretarissen, alsmede de grondslag voor bedrijfsgeneeskundige zorg. Verwezen wordt naar het algemeen deel, paragraaf 5, onderscheidenlijk onder c en b, van deze memorie van toelichting.

Artikel V (Wijziging van de Wet rechtspositie Raad van State, Algemene Rekenkamer en Nationale ombudsman)

De wijzigingen in dit artikel betreffen de vakantie-uitkering en de eindejaarsuitkering. Dit is reeds toegelicht in het algemeen deel, paragraaf 5, onder c, van deze memorie van toelichting.

Artikel VI (Wijziging Wet schadeloosstelling, uitkering en pensioen leden Europees Parlement)

De wijziging in dit artikel, onder 1, betreft de eindejaarsuitkering (en via de verwijzing naar de Wet schadeloosstelling leden Tweede Kamer ook) de vakantie-uitkering. Dat is reeds toegelicht in het algemeen deel, paragraaf 5, onder c, van deze memorie van toelichting. De wijziging onder 2 betreft een technische verbetering van artikel 2a, derde lid.

Artikel VII (Wijziging van de Gemeentewet)

Voor de vergoeding aan gemeenteraads- en commissieleden van reiskosten voor dienstreizen binnen het grondgebied van de gemeente zijn op grond artikel 95, tweede lid, onderscheidenlijk 96, eerste lid, onder b, van de Gemeentewet uniforme regels gesteld in artikel 3.1.7 en 3.4.3 van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers. Voor dienstreizen buiten de gemeente kunnen op dit moment geen uniforme regels worden gesteld, omdat in artikel 97 van de Gemeentewet is bepaald dat vergoeding van dergelijke kosten alleen plaatsvindt op basis van een verordening van de gemeenteraad en de Gemeentewet verder biedt geen grondslag voor het stellen van (uniforme) regels bij of krachtens algemene maatregel van bestuur. Uniforme regels op dit punt zijn echter wel wenselijk. Daarom wordt voorgesteld de beperking in artikel 96, eerste lid, dat het moet gaan om dienstreizen binnen de gemeente alsmede artikel 97 te laten vervallen.

Artikel VIII (Wijziging van de Provinciewet)

Voor de vergoeding aan leden van provinciale commissies van reiskosten voor dienstreizen binnen de provincie zijn op grond van artikel 94, derde lid, van de Provinciewet uniforme regels gesteld in artikel 2.4.3 van het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers. Voor de vergoeding van kosten voor dienstreizen buiten de provincie biedt de Provinciewet op dit moment geen grondslag. Daarom wordt voorgesteld de beperking in artikel 94, eerste lid, dat het moet gaan om dienstreizen binnen de provincie te laten vervallen omdat het wenselijk kan zijn dat ook commissieleden buiten de provincie dienstreizen maken.

Artikel IX (Inwerkingtreding)

Het kabinet streeft naar de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel per 1 januari 2021. Deze datum sluit aan bij het uitgangspunt van vaste verandermomenten voor wetgeving. Voor wat betreft de wijzigingen van de Appa-pensioenen wordt in dit verband tevens verwezen naar paragraaf 3 van het algemeen deel van deze memorie van toelichting. De datum van 1 januari 2021 wordt uitdrukkelijk in de formulering van een deel van voorgestelde bepalingen inzake de Appa-pensioenen genoemd.

De artikelen van het wetsvoorstel op grond waarvan de bepalingen inzake de vakantie-uitkering en (voor de leden van de Tweede Kamer en de bewindspersonen) de eindejaarsuitkering worden aangepast, werken terug tot en met 1 januari 2020. Dit is de datum waarop voor Rijksambtenaren het individueel keuzebudget gaat gelden. Verwezen wordt in dit verband naar paragraaf 5, onder c, van het algemeen deel van deze memorie van toelichting.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren